

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobkyně: **G. M. G.,** zastoupená JUDr. Mario Hartmannem, advokátem se sídlem V Zátiší 810/1, Ostrava, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava,** se sídlem Krnovská 68, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2011, č. j. 22 A 23/2011 - 6,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalované se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Dne 3. 2. 2011 byl Krajskému soudu v Ostravě doručen návrh žalobkyně ze dne 21. 1. 2011 označený jako *„Správní žaloba proti rozhodnutí lékaře Věznice Opava, MUDr. V. M., týkající se nerespektování pokynu nadřízeného orgánu a nevystavení vnitřního povolení na používání lehké obuvi“.*

Ve svém podání žalobkyně uvedla, že byla od 6. 1. 2011 hospitalizována v Nemocnici s poliklinikou při Vazební věznici Praha – Pankrác. Zde byla dne 13. 1. 2011 vyšetřena MUDr. V. K., který jí naplánoval Schedeho operaci a excisi tylamu a dále jí „povolil trvale lehkou obuv“. Vzhledem k tomu, že zdravotní obuv je třeba nejdříve vyzkoušet a nejlépe pořídit obuv na míru, přičemž se jedná o nákladnou záležitost, doporučil obuv sportovní. Žalobkyně dále uvádí, že MUDr. V. M., lékař Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava, „tento fakt odmítl respektovat a nutil ji, aby si ve

lhůtě jednoho měsíce zakoupila obuv zdravotní“. Jeho rozhodnutí bylo podle žalobkyně v rozporu s pokynem nadřízeného orgánu.

Zároveň s podáním uvedeného návrhu žalobkyně požádala, aby ji soud osvobodil od soudních poplatků a aby jí ustanovil zástupce z řad advokátů.

Krajský soud v Ostravě posoudil uvedené podání žalobkyně jako žalobu proti rozhodnutí žalované podle § 65 a násl. s. ř. s. a tuto žalobu prvním výrokem usnesení ze dne 20. 5. 2011, č. j. 22 A 23/2011 - 6, odmítl. Druhým výrokem krajský soud žalobkyni nepřiznal osvobození od soudních poplatků a konečně třetím výrokem zamítl její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů.

V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že postup lékaře, při němž rozhoduje o dalším způsobu léčby, není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., neboť nejde o rozhodnutí v oblasti veřejné správy, jímž by se zakládala, měnila, rušila nebo závazně určovala práva a povinnosti pacienta. Jde jen o rozhodnutí lékaře, kterým se s ohledem na zdravotní stav pacienta stanoví další postup léčby, ale nijak se jím nezasahuje do hmotných práv pacienta. Na tom nic nemění skutečnost, že si pacient musí případně zdravotní pomůcky zakoupit ze svých prostředků. Z tohoto důvodu krajský soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl jako nepřípustnou podle § 68 písm. e) s. ř. s., neboť se žalobkyně domáhala přezkoumání úkonu, který není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. a je tedy ze soudního přezkumu podle § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučen. K návrhu žalobkyně na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce z řad advokátů krajský soud uvedl, že vzhledem k uvedeným důvodům pro odmítnutí žaloby tento návrh zjevně nemohl být úspěšný. Žalobkyně tedy dle krajského soudu nenaplnila předpoklady pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. a pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s.

Proti uvedenému usnesení krajského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) včasnou kasační stížnost. Jako důvod jejího podání uvádí stěžovatelka nezákonnost rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí návrhu [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.].

Stěžovatelka namítá, že usnesení krajského soudu, jímž odmítl její žalobu proti „faktickému rozhodnutí“ žalované, je nezákonné, neboť žalobou napadené „rozhodnutí“ je přezkoumatelné ve správním soudnictví. Z tohoto důvodu nesouhlasí se závěrem, že napadený postup lékaře, jenž rozhoduje o dalším způsobu léčby, není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Vězeňský lékař je zaměstnancem Vězeňské služby, jejímiž předpisy se musí řídit. V tomto případě se podle stěžovatelky nejedná o „rozhodnutí lékaře, kterým se s ohledem na zdravotní stav pacienta stanoví další postup léčby“, nýbrž o „úkon správního orgánu“, neboť povolení nošení obuvi již bylo fakticky vystaveno NsP Praha Pankrác. Jednalo se tedy pouze o administrativní úkon spočívající v přepsání tohoto záznamu do příslušné knihy, která slouží příslušníkům Vězeňské služby, kteří nemají k lékařským záznamům přístup. Daným postupem bylo podle stěžovatelky zasaženo do její osobní integrity a bylo porušeno její právo na spravedlivý proces.

Stěžovatelka zároveň požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti.

Krajský soud usnesením ze dne 22. 11. 2011, č. j. 22 A 23/2011 – 27, stěžovatelku osvobodil od soudních poplatků v plném rozsahu. Zároveň však zamítl její žádost o ustanovení zástupce, neboť stěžovatelce byl již určen Českou advokátní komorou jako zástupce pro řízení o kasační stížnosti advokát JUDr. Mario Hartmann, jenž zastoupení stěžovatelky v této věci převzal.

Podáním ze dne 25. 10. 2011 doplnil zástupce jménem stěžovatelky kasační stížnost. V doplnění kasační stížnosti trvá na tom, že žalobou napadený postup lékaře, při němž se rozhoduje o dalším postupu léčby, je rozhodnutím podle § 65 odst. 1 s. ř. s. Vězeňský lékař je zaměstnancem žalované, tj. Vězeňské služby ČR, nejedná se tedy o civilního zaměstnance, a jeho rozhodnutí zasahuje do hmotných práv pacienta a navíc nerespektuje rozhodnutí nadřízeného orgánu. Zástupce jménem stěžovatelky dále doplnil kasační stížnost podáním ze dne 17. 2. 2012, v němž upozornil na to, že stěžovatelka byla v průběhu řízení eskortována do Věznice Světlá nad Sázavou, kde jí byla dne 5. 12. 2011 na dobu do 28. 2. 2012 lehká sportovní obuv povolena.

Žalovaná se ke kasační stížnosti ve stanované lhůtě nevyjádřila. K výzvě Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2012, č. j. 5 As 61/2012 – 26, nicméně žalovaná sdělila, že v dané věci nebyl vydán žádný správní akt. Z přiloženého vyjádření ošetřujícího lékaře MUDr. V. M. ze dne 18. 2. 2011 dále vyplývá, že dne 22. 12. 2010 vydal stěžovatelce povolení nosit zdravotní obuv. Tato úleva platila i ke dni podání vyjádření. Stěžovatelce bylo navíc krátkodobě povoleno nosit obnošené tenisky, aby si mohla zajistit měkkou zdravotní obuv. Přitom však byla upozorněna, že se jedná o mimořádné dočasné řešení a pokud bude zjištěno, že tenisky budou dalším užíváním obnošené natolik, že to bude zdravotně závadné, bude povolení k jejich nošení zrušeno. Povolení nosit tuto obuv bylo následně zrušeno pro jejich nefunkčnost a zdravotní závadnost.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že v posuzovaném případě stěžovatelka kasační stížností napadla usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze o důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. [viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS]. Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53, dostupný na www.nssoud.cz).

Jelikož tedy kasační stížnost nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí, nebude se ani Nejvyšší správní soud moci zabývat věcí samou, tj. nebude se zabývat otázkou zákonnosti žalobou napadeného postupu žalované. Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu v daném řízení je tedy pouze otázka, zda krajský soud postupoval správně, když žalobu stěžovatelky podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. odmítl po té, co dospěl k závěru, že žaloba směřovala proti úkonu žalované, který je dle § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání vyloučen, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

Poskytování zdravotní péče odsouzeným ve výkonu trestu odnětí svobody je rámcově upraveno v § 16 odst. 5 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle uvedeného ustanovení má odsouzený právo na zdravotní služby v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem (tj. nyní zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, dříve zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu) s přihlédnutím k omezením vyplývajícím z účelu trestu. Mezi tato omezení patří především to, že odsouzený nemá právo na volbu lékaře ani zdravotnického zařízení [§ 9 odst. 2 zákona o péči o zdraví lidu, § 29 odst. 2 písm. e) zákona o zdravotních službách]. Podle § 23 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 345/1999 Sb.“), zajišťuje zdravotní péči o odsouzeného především zdravotnické středisko ve věznici nebo jiné zdravotnické zařízení Vězeňské služby. Podle § 23 odst. 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb. preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídky odsouzených musí být prováděny mimo doslech, a pokud lékař nerozhodne jinak, i mimo dohled zaměstnanců Vězeňské služby s výjimkou zdravotnického personálu.

Podle § 18 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb. se odsouzeným poskytují oděvy a další výstrojní součástky podle ročního období. Odsouzení jsou povinni dbát o jejich čistotu a udržovat je ve stavu způsobilém k řádnému užívání. Podle odst. 2 vlastní sportovní oděv a sportovní obuv mohou odsouzení používat pouze při tělovýchovných a sportovních aktivitách. Podle odst. 3 vlastní oděv a obuv mohou nosit odsouzení: a) ve věznici s dozorem a ve věznici pro mladistvé v době návštěv, při účasti na bohoslužbách, a akcích mimo věznici pořádaných v rámci programu zacházení a ve výstupním oddělení v mimopracovní době podle vlastního uvážení, b) ve věznici s dohledem v mimopracovní době podle svého uvážení. Podle § 90 odst. 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb. vlastní oděv a obuv mohou nosit odsouzené ženy ve věznici s dohledem a ve věznici s dozorem v mimopracovní době podle svého uvážení, ve věznici pro mladistvé, ve věznici s ostrahou a ve věznici se zvýšenou ostrahou v době návštěv.

Nejvyššímu správnímu soudu je z vlastní úřední činnosti známo, že stěžovatelka v rozhodné době vykonávala trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou. Tuto skutečnost stěžovatelka uvedla např. v kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 8. 2012, č. j. 22 A 128/2011 – 42, o níž rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 6. 9. 2012, č. j. 5 As 137/2012 – 7. Jak vyplývá ze shora citovaného § 18 a § 90 odst. 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb., je povinností odsouzených umístěných v tomto typu věznice používat vězeňské oděvy a obuv, které jsou jim poskytnuty. Výjimky jsou možné v případech tam stanovených.

Ze skutečností uvedených stěžovatelkou je zřejmé, že jí vzhledem k jejím ortopedickým potížím byla poskytnuta zdravotní péče, a to jak lékařem zdravotnického střediska ve věznici v Opavě, MUDr. M., tak i lékařem ve Věznici s poliklinikou při Vazební věznici Praha Pankrác, MUDr. K. S ohledem na zjištěné ortopedické potíže byla stěžovatelce ze zdravotních důvodů udělena výjimka z povinnosti nosit ve výkonu trestu odnětí svobody poskytnutou vězeňskou obuv. Stěžovatelce bylo doporučeno, aby si pořídila vlastní zdravotní obuv. Ostatně i MUDr. M. ve shora uvedeném vyjádření potvrdil, že již dne 22. 12. 2010 povolil stěžovatelce nosit měkkou zdravotní obuv. Do doby, než si pořídí odpovídající zdravotní obuv, bylo stěžovatelce povoleno, aby nosila vlastní sportovní obuv (tenisky). Jednalo se však o mimořádné a dočasné opatření a stěžovatelce byla poskytnuta přiměřená lhůta k obstarání zdravotní obuvi. Tuto skutečnost ostatně v žalobě proti postupu lékaře potvrdila i stěžovatelka, byť uvedla, že ji MUDr. M. „nutil“, aby si ve lhůtě jednoho měsíce zakoupila obuv zdravotní. I z toho je však zjevné, že stěžovatelce byl poskytnut přiměřený prostor k tomu, aby si opatřila zdravotní obuv. Vzhledem k tomu, že tak neučinila, nebyla jí s ohledem na nevhodnost sportovní obuvi (tenisek) dočasná výjimka nadále prodloužena. Tím však nebylo dotčeno její právo nosit odpovídající zdravotní obuv, pokud by si ji stěžovatelka pořídila. Z vlastní úřední činnosti je přitom Nejvyššímu správnímu soudu známo, že uvedená zjištění potvrdil i ředitel Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava, plk. Mgr. Turok, a to při posouzení stížnosti stěžovatelky proti postupu MUDr. M. Tuto stížnost vyřídil ředitel věznice přípisem ze dne 25. 2. 2011, č. j. VS 7/2011-32/St/101, který je součástí spisu Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 5 As 129/2012.

V daném případě tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že namítaným postupem lékaře nemohla být veřejná subjektivní práva stěžovatelky nikterak dotčena. Ze stěžovatelkou uvedených skutečností, jež ve shora uvedeném vyjádření potvrdil i lékař MUDr. M. a také ředitel Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava, plk. Mgr. Turok, totiž vyplývá, že stěžovatelce byla v souladu s § 23 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb. zajištěna odborná lékařská péče. Bylo též povoleno nosit ve výkonu trestu odnětí svobody vhodnou zdravotní obuv, a byla jí též poskytnuta přiměřená lhůta, aby si takovou obuv ze svých prostředků obstarala. Skutečnost, že tak stěžovatelka neučinila, neznamená, že mohlo být zrušením uvedené výjimky zasaženo do jejích práv. Napadený postup lékaře v daném případě nelze považovat za rozhodnutí správního orgánu, kterým se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují práva nebo povinnosti stěžovatelky a proti němuž by bylo možné brojit žalobou podle § 65 a násl. s. ř. s., a ani zde nepřipadá v úvahu jiná forma ochrany ve správním soudnictví.

S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud ve svém postupu nepochybil, když předmětnou žalobu stěžovatelky bez dalšího odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. jako nepřípustnou. Ačkoliv krajský soud odůvodnil napadené usnesení velmi stručně, neshledal zdejší soud přesto toto usnesení nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů, neboť závěr krajského soudu, podle něhož předmět žaloby není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1. s. ř. s., je v daném případě zcela zřejmý, a zároveň nepřipadala v úvahu ani jiná forma ochrany ve správním soudnictví.

Vzhledem k těmto závěrům dále obstojí též druhý výrok kasační stížností napadeného usnesení, jímž krajský soud zamítl návrh stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť v dané věci se vskutku jednalo o případ, kdy žaloba stěžovatelky zjevně nemohla být úspěšná.

Nejvyšší správní soud dospěl z uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, příslušelo by jí tedy právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, které jí však nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 31. října 2012

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu